

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 379/2016-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudcov Milana Ľalíka a Marianny Mochnáčovej prerokoval sťažnosť ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■, zastúpeného JUDr. Tamášom Puskásom, advokátska kancelária, Alžbetínske námestie 1203, Dunajská Streda, pre namietané porušenie základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 M Cdo 12/2014 z 29. septembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo ■■■■■ na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 M Cdo 12/2014 z 29. septembra 2015 porušené nebolo.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 379/2016-13 z 8. júna 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], ktorou namietal porušenie svojho základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 M Cdo 12/2014 z 29. septembra 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

2. Z podanej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na Okresnom súde Bardejov (ďalej len „okresný súd“) sa Slovenská republika v zastúpení [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaných na liste vlastníctva [REDAKOVANÉ] v katastrálnom území [REDAKOVANÉ]. V konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 6 C 176/2009 vystupovali aj ďalší účastníci, a to okrem sťažovateľa aj [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalovaní“). Okresný súd rozsudkom č. k. 6 C 176/2009-403 z 9. novembra 2011 (ďalej len „rozhodnutie okresného súdu“) rozhodol tak, že žalobu žalobcu zamietol v celom rozsahu. Podľa sťažovateľa *„Prvostupňový súd odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že pri konfiškácii nebol dodržaný zákonný postup, v dôsledku ktorého sa štát ani nemohol stať vlastníkom predmetných pozemkov.“* Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobcu rozsudkom sp. zn. 19 Co 43/2012 z 30. apríla 2013 (ďalej len „rozhodnutie krajského súdu“) rozhodol tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil ako vecne správne. Podľa názoru sťažovateľa *„Tak ako prvostupňový súd, aj odvolací súd dospel k záveru, že z dôvodu, že konfiškačné rozhodnutie nebolo právnym predchodcom žalovaných platne a účinne doručené, platí, akoby predmetné rozhodnutie ani nebolo vydané. Odvolací súd navyše uviedol, že postup žalobcu považuje za neakceptovateľný z hľadiska právnej istoty a ochrany práv a právom chránených záujmov súkromných osôb, keď štát uznal vlastnícke právo žalovaných“*

rozhodnutím o ROEP a taktiež rozhodnutím v dedičskom konaní.“. Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podal na základe podnetu žalobcu na najvyššom súde mimoriadne dovolanie, ktorý svojím uznesením sp. zn. 4 M Cdo 12/2014 z 29. septembra 2015 zrušil rozhodnutie krajského súdu, ako aj rozhodnutie okresného súdu a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Nosným prvkom argumentácie sťažovateľa je postup najvyššieho súdu, ktorý *„... rozhodol o zrušení prvostupňového rozhodnutia a rozhodnutia odvolacieho súdu na základe jeho iného právneho názoru. Tento právny názor pritom bol odlišný nielen od právneho názoru prvostupňového súdu, ako aj odvolacieho súdu, ale aj od právneho názoru generálneho prokurátora, ktorý v mimoriadnom dovolaní uviedol iný právny názor“,* čím tak *„... svojim rozhodnutím o mimoriadnom dovolaní zasiahol do právoplatne ukončenej veci, v ktorej prvostupňový súd a tiež odvolací súd dospeli k tým istým právnym záverom, a síce že žalobu žalobcu je potrebné zamietnuť.“. Sťažovateľ s poukazom na mnohopočetnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) uzatvára, že «V záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté. K zrušeniu právoplatných súdnych rozhodnutí by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd. Za zásadnú vadu nemožno označiť skutočnosť, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory. Dôjde k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces v prípadoch, keď preskúmaný mimoriadny opravný prostriedok nebol prístupný pre účastníkov súdneho konania, ale bol dostupný iba generálnemu prokurátorovi a v dôsledku jeho podania príslušný súd zmaril celé súdne konanie, ktoré sa skončilo právoplatným súdnym rozhodnutím. Mimoriadny prieskum sa nesmie uplatňovať ako zastreté odvolanie („appeal in disguise“).».* Sťažovateľ prízvukoval, že *„... v predmetnej veci boli prvostupňový súd ako aj odvolací súd toho právneho názoru, že žalobu Slovenskej republiky je potrebné v celom rozsahu zamietnuť. Rozhodnutie prvostupňového súdu v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu tak nadobudlo právoplatnosť. Generálny prokurátor však zasiahol do právoplatne ukončenej veci podaním mimoriadneho dovolania, pričom mimoriadne dovolanie odôvodnil iným právnym názorom. Najvyšší súd SR následne rozhodnutím zrušil prvostupňové rozhodnutie, ako aj rozhodnutie odvolacieho súdu, pričom svoje rozhodnutie Najvyšší súd SR neodôvodnil zásadnými procesnými pochybeniami*

nižších súdov, nedospel k záveru o zásadných porušeníach základných práv a slobôd účastníkov konania, ale svoje rozhodnutie odôvodnil iným právnym názorom na vec. Najvyšší súd SR teda porušil zásadu právnej istoty a zásadu res iudicata, keď na základe zásahu osoby odlišnej od účastníka konania - generálneho prokurátora zrušil právoplatné rozhodnutia nižších súdov s poukazom na iný právny názor.“. Taktiež akcentoval aj procesné pochybenie v konaní spočívajúce v tom, že „... o prijatí podnetu generálny prokurátor neupovedomil sťažovateľa. Generálny prokurátor tak rozhodol o podaní mimoriadneho dovolania na základe tvrdení len jednej procesnej strany.“. Vychádzajúc teda zo skutkových okolností svojej právnej veci a opierajúc sa o judikatúru ESĽP sťažovateľ v podanej sťažnosti predostrel tento záver: „... právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, najmä princíp právnej istoty, princíp res iudicata a princíp rovnosti zbraní, ako aj princíp uvedený v ustanovení čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky o rovnosti účastníkov konania boli rozhodnutím Najvyššieho súdu SR a jeho postupom porušené a to aj vychádzajúc zo záverov ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva...“

3.1 Sťažovateľ tiež poukázal na to, že „... o prijatí podnetu generálny prokurátor neupovedomil sťažovateľa. Generálny prokurátor tak rozhodol o podaní mimoriadneho dovolania na základe tvrdení len jednej procesnej strany.“.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a základné právo sťažovateľa na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy... uznesením Najvyššieho súdu... sp. zn. 4 MCdo/12/2014 z 29.09.2015 a jeho postupom porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu... sp. zn. 4 MCdo/12/2014 z 29.09.2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia.“

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrila za najvyšší súd jeho predsedníčka listom č. k. KP 3/2016-50 z 24. augusta 2016. Právny zástupca sťažovateľa nezaujal k stanovisku predsedníčky najvyššieho súdu žiadne stanovisko.

5.1 Predsedníčka najvyššieho súdu v merite veci skonštatovala, že „Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním bolo možné napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243...“, ak okrem iného „... rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci...“

V zmysle judikatúry ESĽP je prípustné zasiahnuť do nastolenej právnej istoty právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho súdu vtedy, ak v konaní došlo k zásadnej vade alebo závažnému excesu, ktorý je potrebné napraviť, ak sú tu mimoriadne okolnosti prípadu...

Najvyšší súd ponecháva rozhodnutie o sťažnosti na úvahe ústavného súdu a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.“

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou namietaného porušenia práv – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu boli porušené označené práva (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

7. Najvyšší súd vo svojom napadnutom rozhodnutí konštatoval, že «*V konaní nebolo medzi účastníkmi sporné, že Povereníctvo SNR pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu listom z 23. augusta 1945 č. 5392/VI-573/1945 poverilo Správu štátnych lesov v [REDAKOVANÉ] dočasnou vnútenou správou na lesných majetkoch bývalých majiteľov, o.i. pod. č. 4/ [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] a spol. v kat. úz. [REDAKOVANÉ] (por. čl. 25,26). Následne, Konfiškačná komisia v sídle Okresného národného výboru*

v Bardejove, rozhodnutím z 28. augusta 1946 č. Kom. 1/46-III. rozhodla o tom, že [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], treba považovať za osoby národnosti maďarskej a na základe tohto rozhodnutia sa považuje ich pôdohospodársky majetok na celom území Slovenska za skonfiškovaný k 1. marcu 1945 (por. vyššie uvedené). V predmetnom rozhodnutí je uvedený zoznam inštitúcií a osôb, ktoré sa o tomto rozhodnutí upovedomujú, pričom pod poradovým číslom 14. sa o rozhodnutí upovedomujú vlastníci konfiškovaných majetkov uvedení v texte rozhodnutia ([REDAKOVANÉ] aspol. - por. č. l. 260, 261). Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že Okresnému súdu Bardejov bol 20. decembra 1947 doručený návrh Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy - sekcia „B“ č. 4474/47, na vyznačenie konfiškácie v pkn. vl. č. 3, 49 a 2 na nehnuteľnosti zapísané na meno uvedených vlastníkov, o. i. na [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (por. č. l. 27). Okresný súd Bardejov uznesením z 23. decembra 1947 Č.d. 2433/47 konkrétne pod bodom 2/ povolil požadovaný zápis v pozemkovej knihe... „v zápisnici číslo 49 kat. územia [REDAKOVANÉ] nehnuteľností AI b. č. 4-20,30-33, knihované pod B 14, 25/a, b, d, e, 29/a, b, 34/a, b, c, d, e, f, g, h, i, - hore uvedeným vlastníkom:“, a zároveň, „Poznamenáva sa konfiškácia podľa nariadenia čís. 104/45 Sb. n. SNR v znení nariadenia čís. 64/1946 Sb. n. SNR pre účely pozemkovej reformy s tým, že dispozície s týmto majetkom sú vyhradené výlučne Povereníctvu pôdohospodárstva a pozemkovej reformy - Slovenskému pozemkovému fondu.“ (por. č. l. 28). ...

Súd prvého stupňa zamietnutie žaloby žalobkyne odôvodnil výlučne tým, že v konaní nebolo preukázané, že by konfiškačné rozhodnutie bolo doručené právnym predchodcom žalovaných niektorým z možných spôsobov a to prostredníctvom zástupcu, zmocnenca alebo opatrovníka, resp. verejnou vyhláškou.

Niet dôvodu spochybňovať skutočnosť, že konfiškačné rozhodnutie z 28. augusta 1946 č. Kom. 1/46-III. bolo doručované dotknutým vlastníkom, keďže to vyplýva priamo z predmetného rozhodnutia, pretože podľa pokynu pod por. č. 14. bola daná dispozícia na doručovanie rozhodnutia vlastníkom konfiškovaného majetku. Zo skutočnosti, že spôsob, akým sa doručenie tohto rozhodnutia vykoná, nie je uvedený pri dispozícii na doručenie (ktorým zo spôsobov uvedených v ust. § 33 ods. 1 vl. nar. č. 8/1928 Sb.), nemožno vyvodiť vadnosť doručenia rozhodnutia, príp. jeho nedoručenie, pričom

zo správneho predpisu ani nevyplývala pre konajúci správny orgán povinnosť vyznačovať spôsob, akým sa doručovanie vykonáva.

Dovolací súd na tomto mieste považuje za potrebné zdôrazniť, že predmetné konfiškačné rozhodnutie bolo vydané pred takmer 70-imi rokmi, pričom od roku 1945 do roku 2005 sa žalobkyňa považovala za vlastníčku predmetných pozemkov na základe konfiškácie podľa nar. č. 104/1945 Sb. n. Právna istota osôb, ako aj zachovanie nevyhnutnej autority štátu vyžadujú, aby právoplatné rozhodnutie súdu alebo správneho orgánu, na základe ktorých určitá osoba nadobúda alebo je zbavená vlastníctva k veci, bolo nespochybniteľnou právnou skutočnosťou, majúcou účinky do budúcnosti, a to bez ohľadu na to, či písomné vyhotovenie takéhoto aktu doposiaľ existuje (v prejednáwanej veci z listu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 20. júla 2011 vyplýva, že správny spis týkajúci sa konfiškácie pôdohospodárskeho majetku vedeného pod č. Kom. 1/46-III., [REDAKOVANÉ] a spol., sa kompletný nezachoval - por. čl. 332-353). V opačnom prípade by bolo možné uplatniť vady konania po neprimerane dlhej dobe a narušiť tak niekoľko desaťročí trvajúci právny stav. Povinnosť bremena tvrdenia a bremena dôkazu v rámci súdneho konania by tak nad mieru ospravedlniteľnú zaťažovala stranu, ktorá sa takým tvrdením dostala do dôkaznej núdze. Ak je určovacou žalobou napádaná (spochybňovaná) konfiškácia majetku (jej proces, účinky, zákonnosť), dôkazné bremeno v takomto konaní zaťažuje vlastníka konfiškovaného majetku, ktorý konfiškáciu spochybňuje, aby preukázal, že nie sú u neho dané zákonné podmienky pre konfiškáciu majetku. Plynutie času je tak závažnou skutočnosťou, ktorej treba priznať faktické účinky (v tejto súv. por. aj Oznámenie Ústavného súdu ČR z 1. novembra 2005)...

Nezachovanie kompletného spisu správneho orgánu po dobu takmer sedem desaťročí, obsahujúceho skutočnosti potvrdzujúce spôsob doručenia rozhodnutia konfiškačnej komisie v tom čase osobám zdržiavajúcim sa na neznámom mieste, nie je možné pričítať na ťarchu žalobkyne. Vychádzajúc však z ustanovenia § 35 ods. 2 vl. nar. č. 8/1928 Sb., iným, nepochybne vhodným spôsobom na preukázanie doručenia predmetného rozhodnutia nepochybne bolo (okrem dispozície na doručenie uvedenej priamo v konfiškačnom rozhodnutí) uznesenie Okresného súdu v Bardejove z 23. decembra 1947 Č.d. 2433/47. Z obsahu spisu vyplýva, že podkladom žiadosti na zápis predmetných nehnuteľností Poverenictvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave bolo

rozhodnutie Konfiškačnej komisie v sídle Okresného národného výboru v Bardejove z 28. augusta 1946 č. Kom. 1/46-III a z ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 90/1947 Sb. vyplýva, že súd pred vydaním rozhodnutia skúma splnenie náležitostí pre vydanie požadovaného rozhodnutia, t.j. aj perfektnosť listiny, na základe ktorej sa požaduje povoliť zápis v pozemkovej knihe. Keďže Okresný súd v Bardejove uznesením z 23. decembra 1947 Č.d. 2433/47 návrhu na zápis vyhovel, je potrebné túto skutočnosť považovať za nevyvrátiteľnú právnu domnienku perfektnosti predloženej listiny tvoriacej podklad pre povolenie zápisu v pozemkovej knihe, vrátane jej právoplatnosti. Uvedené uznesenie Okresného súdu v Bardejove je potrebné považovať za verejnú listinu, ktorá je záväzná aj pre súd (por. ustanovenie § 134 O.s.p.) a pokiaľ žalovaní chcú spochybňovať jeho správnosť, sú povinní poskytnúť o tom súdu presvedčivé dôkazy. Z obsahu spisu nevyplýva, že by žalovaní disponovali takýmto dôkazom, keď už len s prihliadnutím na ich vek nemôžu mať priamu vedomosť o existencii, či spôsobe doručovania predmetného konfiškačného rozhodnutia a iný dôkaz, než tvrdenie o nedostatku vedomostí o konfiškácii, súdu nepredložili.

Pokiaľ oba súdy nižších stupňov na podporu správnosti vyriešenia otázky týkajúcej sa doručenia konfiškačného rozhodnutia zhodne poukazovali na doručenie uznesenia Okresného súdu v Bardejove z 23. decembra 1947 Č. d. 2433/47 súdom ustanovenému kurátorovi, dovolací súd poznamenáva, že nebolo možné porovnávať doručovanie rozhodnutia v súdnom konaní a v konaní správnom, pretože zatiaľ čo podľa § 33 ods. 1 vl. nar. č. 8/1928 Sb. bolo možné rozhodnutie správneho orgánu doručiť o. i. aj verejnou vyhláškou na úradnej tabuli (t.j. aj bez ustanovenia zástupcu), v súdnom konaní takýto postup (verejnou vyhláškou) prípustný nebol.

Konfiškačné rozhodnutie príslušného správneho úradu o konfiškácii nebolo možné považovať za rozhodnutie, ktorým sa konfiškácia vykonala, ale len za rozhodnutie, ktoré deklarovalo, že podmienky pre konfiškáciu majetku právnych predchodcov žalovaných sú splnené, a že ich majetok bol dňom účinnosti nar. č. 104/1945 Sb. n., t.j. 1. marcom 1945 skonfiškovaný. Ku konfiškácii majetku mohlo dôjsť len za splnenia zákonom stanovených podmienok, medzi ktoré patrilo aj právne účinné (právoplatné a vykonateľné) správne rozhodnutie o tom, či konkrétna osoba bola osobou maďarskej národnosti bez ohľadu na štátnu príslušnosť (§ 1 ods. 1 písm. b/ cit. nariadenia). V prejednávanej veci predmetné

rozhodnutie bolo vydané, nadobudlo právoplatnosť a teda došlo ku konfiškácii, pričom meritórnú správnosť aktu samého súd nie je oprávnený skúmať. To platí aj o otázke, či je správne skutkové zistenie uznesenia, že býv. vlastníci pozemkov sú na neznámom mieste (a z toho vyplývajúci zvolený spôsob doručenia upovedomenia, najmä, keď aj lehota od vyhlásenia na úradnej tabuli nepochybne už uplynula).

Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že ROEP (register obnovenej evidencie pozemkov) je súpis pozemkov a ich vlastníkov, ktorí z rôznych dôvodov neboli pred vyhotovením registra evidovaní v katastri. Najčastejšie ide o vlastníkov, ktorí sú evidovaní len v pozemkovej knihe, alebo ktorí neboli za socializmu zapísaní do evidencie nehnuteľností, hoci majú k pozemku listinu (dedičské osvedčenie, zmluvu a pod.). Vlastnícke práva k pozemkom boli za socializmu evidované neúplne. Túto neúplnú evidenciu prevzal aj kataster nehnuteľností, ktorý vznikol po roku 1989. Aby boli v katastri zapísané všetky pozemky, pristúpilo sa k tvorbe ROEP.

Vo vzťahu k prejednávanej veci je potrebné zdôrazniť, že vzhľadom na rôzne politicko-právne zmeny od roku 1945 súčasný kataster nehnuteľností neodráža reálny stav vlastníctva k pozemkom. V minulom období sa z rôznych dôvodov do pozemkových kníh nedostali niektoré konfiškačné rozhodnutia, pretože nebolo zákonnou povinnosťou zapísať konfiškáciu majetku do pozemnoknižnej vložky (tu por. aj znenie § 3 ods. 1 č. 2. zákona č. 90/1947 Sb. n. o pozemnoknižnom usporiadaní konfiškovaného nepriateľského majetku, podľa ktorého navrhovať pozemnoknižné usporiadanie prináležalo pri pôdohospodárskom majetku konfiškovanému podľa nar. č. 104/1945 Sb. n., len Povereníctvu pôdohospodárstva a pozemkovej reformy). Pri vypracovaní ROEP preto dochádzalo v dôsledku nedostatočne zistených podkladov k chybám a právny stav vyplývajúci z listu vlastníctva založeného v rámci ROEP nezodpovedal stavu skutočnému. Keďže katastre nekontrolujú správnosť a úplnosť podkladov pre vyhotovenie ROEP, kvalita vyhotovenej evidencie nie je spoľahlivá, preto na riešenie týchto pochybení je daná príslušnosť súdov v civilnom konaní. K takémuto pochybeniu zjavne došlo aj v prejednávanej veci, keď napriek tomu, že v pkn. vl. č. 49 pod pol. č. 38 bola poznamenaná konfiškácia majetku podľa nar. č. 104/1945 Sb. n., následne podľa § 10 ods. 2 zák. č. 46/1948 Sb., bolo zapísané vlastníctvo pre Československý štát, pričom v rámci ROEP boli ako vlastníci uvedení právni predchodcovia žalovaných.

Dovolací súd sa preto stotožnil s názorom generálneho prokurátora, že podľa zákona č. 180/1995 Z. z. sa vlastníctvo nenadobúdalo, ale sa iba zisťovali dostupné údaje o právnych vzťahoch k pozemkom a na ich základe sa zostavoval register obnovennej evidencie pozemkov. Pokiaľ odvolací súd vychádzal z názoru, že zapísaním právnych predchodcov v katastri nehnuteľností v rámci ROEP ako vlastníkov predmetných nehnuteľností štát uznal ich vlastnícke právo (nadobudli vlastníctvo), posúdil vec po právnej stránke nesprávne (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).».

8. Z rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že „Súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil. Na týchto správnych skutkových zisteniach a posúdení sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania. Odvolací súd sa plne stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, ako aj s dôvodmi tam uvedenými a v súvislosti s odvolacími námietkami žalobcu na doplnenie uvádza:

Tak, ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku, súd prvého stupňa založil svoj záver na zistení, že rozhodnutie Konfiškačnej komisie pod č. 1/46-III zo dňa 28.08.1946, na základe ktorého mali byť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] označení za osoby maďarskej národnosti, a ktorým mal byť ku dňu 01.03.1945 skonfiškovaný všetok majetok na celom území Slovenska, nenadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť z dôvodu, že nebolo doručené dotknutým osobám, teda právnym predchodcom žalovaných, v súlade s, v tom čase platným, právnym poriadkom...

K odvolacej námietke žalobkyne, že vlastnícke právo žalovaných bolo do katastra nehnuteľností zapísané len chybou pri vykonávaní ROEP, keď príslušný orgán neprihliadol na zápis o konfiškácii majetku právnych predchodcov žalovaných, odvolací súd konštatuje, že žalobkyňa aj v priebehu konania pred súdom prvého stupňa argumentovala tým, že neboli dostatočne zistené údaje z katastrálneho operátu, nastala chyba v katastrálnom operáte a v rámci ROEP nebola vykonaná zmena v osobe vlastníkov na LV [REDAKOVANÉ] k. ú. [REDAKOVANÉ] a naďalej zostali zapísaní právní predchodcovia žalovaných, že pri vypracovaní ROEP zhotoviteľ správne nevylustroval terajšieho vlastníka a že žalobca si nevie vysvetliť, ako je možné, že na zápis č. 38 v PKV č. 49 pri vypracovaní ROEP nebolo prihliadnuté a že právní predchodcovia žalovaných boli na LV ako vlastníci po ROEP

zapísaní iba omylom, odvolací súd dodáva že uvedené argumenty žalobcu považuje v celom rozsahu za nedôvodné. Tak, ako to vyplýva z ustanovenia § 4 zák. č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom, členom komisie na obnovu evidencie pozemkov a právnych vzťahov k nim v prípade, ak ide o lesné pozemky, je aj štátna organizácia lesného hospodárstva.

Z rozhodnutia Okresného úradu Bardejov OPPaH číslo: 3/2000/00039 zo dňa 29.09.2000 (č. 1. 263 spisu) vyplýva, že predmetné rozhodnutie o schválení ROEP bolo doručované Krajskému úradu Prešov, odboru pozemkovému, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, pričom v zmysle ustanovenia § 6 ods. 1 zák. č. 222/1996 Z. z. účinného ku dňu 29.09.2000, krajský úrad vykonáva štátnu správu na jednotlivých úsekoch podľa prílohy tohto zákona alebo ak to ustanoví osobitný zákon. Predmetné rozhodnutie pritom vydal samotný Okresný úrad Bardejov, ktorý v zmysle ust. § 5 ods. 1 a 2 zák. č. 222/1996 Z. z. vykonáva štátnu správu na jednotlivých úsekoch, ak jej výkon zákon nezveruje krajskému úradu, inému orgánu štátnej správy, obci alebo inej právnickej osobe a je v prvom stupni vecne príslušný na konanie, v ktorom o právach alebo o povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti štátnej správy rozhodujú orgány štátnej správy (ďalej len "správne konanie"), ak zákon neustanovuje inak“.

9. Z rozhodnutia okresného súdu vyplýva, že „Súd má za to, že ku konfiškácii a prechodu vlastníctva na štát podľa nariadenia SNR č. 104/1945Sb.n. dochádzalo priamo dňom jeho účinnosti, t. j. 1.3.1945. Táto skutočnosť nepochybne vyplýva z § 1 tohto nariadenia. K završeniu samotného konfiškačného procesii bolo však podľa názoru súdu potrebné v súlade s § 1 ods. 7 tohto nariadenia vydať individuálne rozhodnutie o tom, či sa konkrétna osoba považuje za osobu maďarskej národnosti podľa § 1 ods. 1 písm. b/ tohto nariadenia (pre tento prípad), pričom takéto rozhodnutie nepodliehalo inštančnému preskúmaniu a možnosť podania odvolania proti rozhodnutiu konfiškačnej komisie bola zavedená až novelou na základe nariadenia SNR č. 87/1947Sb.n. súčinnosťou od 30.12.1948. O odvolaní rozhodoval potom Zbor povereníkov. Rozhodnutie správneho orgánu mimo rámca správneho súdnictva nie je súd oprávnený preskúmať z hľadiska jeho vecnej správnosti, ale môže iba skúmať, či ide o správny akt, či nejde o paakt a či je správny akt vydaný v medziach právomoci príslušného správneho orgánu a či je právoplatný

a vykonateľný. V rozhodnutí konfiškačnej komisie bolo uvedené, že právni predchodcovia žalovaných boli na neznámom mieste a že o rozhodnutí boli upovedomení. V konaní však nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by bol v prípade právnych predchodcov žalovaných, ktorý sa mali zdržiavať na neznámom mieste, dodržaný procesný postup v zmysle vtedy účinného správneho poriadku, t.j., že by im bolo vykonané doručenie konfiškačného rozhodnutia jedným zo spôsobov vtedy možným – prostredníctvom zástupcu, zmocnenca alebo opatrovníka, resp. verejnou vyhláškou...“.

10. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Podľa čl. 1 ods. 2 ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní... rovní. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

12. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné

súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

13. Sťažovateľ v prednesenej argumentácii nastoľuje zásadnú požiadavku rešpektovania a dodržiavania princípu právnej istoty nastolenej právoplatnými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu v konfrontácii s právnym názorom najvyššieho súdu ako nielen iným právnym názorom vysloveným v jeho právoplatne skončenej právnej veci, ale zároveň aj názorom, ktorý poprel už spomenutý princíp právnej istoty nastolený rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, a to ešte navyše za Občianskym súdnym poriadkom danej výlučnej aktívnej legitímácie len generálneho prokurátora k iniciovaniu príslušného konania (rozumej mimoriadneho dovolania, pozn.). Najvyšší súd sa tak musel pri kasácii rozhodnutí nižších súdov vysporiadať s konfliktom dvoch práv (právných princípov), a to práva na rozhodovanie podľa relevantnej právnej normy, ktorú v danom prípade predstavoval inštitút mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016, ako aj napr. nariadenie Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Sb. SNR z 23. augusta 1945 o konfiškovaní a urýchlenom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa a vládne nariadenie č. 8/1928 Sb. a práva na právnu istotu založenú síce nesprávnym, ale predsa len právoplatným súdnym rozhodnutím. Z pohľadu ústavného súdu bolo potrebné identifikovať predovšetkým to, či sa najvyššiemu súdu

presadzujúcemu iný právny názor v predmetnej veci podarilo v konfrontácii s judikatúrou ESĽP a ústavou zabezpečiť a docieľiť „súzvuk“ spomenutých ústavných práv. Už „*prima facie*“ je zrejmé, že sťažovateľ sa ani len nepokúša polemizovať s argumentáciou najvyššieho súdu, nepredkladá vlastné argumenty, ale jednoznačne len trvá a dožaduje sa rešpektovania práva na právnu istotu opierajúc sa o judikatúru ESĽP.

14. Ústavný súd už v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 43/95 označil inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí za jeden zo základných prvkov právneho štátu a za zákonný výraz naplnenia jeho požiadaviek. Súčasne ústavný súd obmedzil prípustnosť zásahov do právoplatnosti len na základe zákona a z dôvodov, ktoré sú významnejšie než je záujem štátu na právnej istote a stabilite súdnych rozhodnutí. V rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 38/99 ústavný súd na tomto názore zotrval a doplnil, že právnu istotu vytvorenú nezmeniteľnosťou súdnych rozhodnutí treba považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. To samo osebe nevyklučuje existenciu mimoriadnych opravných prostriedkov, ktorými možno napadnúť aj právoplatné rozhodnutie všeobecného súdu a na základe ktorého môže dôjsť k zmene alebo zrušeniu takého rozhodnutia. Práve naopak, jednostranná preferencia záujmu na nezmeniteľnosti a záväznosti súdneho rozhodnutia by mohla mať veľmi významné negatívne dôsledky. Vo veľkej miere by sa totiž oslabila dôvera vo vecnú správnosť a spravodlivosť rozhodovania súdov [porovnaj § 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)]. Je však úlohou zákonodarcu vymedziť rozsah rozhodnutí napadnuteľných mimoriadnymi opravnými prostriedkami a dôvody ich napadnutia, ktoré sa musia obmedziť iba na najzávažnejšie pochybenia v procese alebo v rozhodnutí (porovnaj PL. ÚS 57/99).

15. Veľmi podobné je vnímanie princípu právnej istoty založenej právoplatným rozhodnutím v judikatúre ESĽP k čl. 6 dohovoru. Už v rozsudku Veľkej komory z 28. októbra 1999 vo veci *Brumărescu proti Rumunsku*, sťažnosť č. 28342/95, zdôraznil, že toto právo sa musí vykladať vo svetle preambuly dohovoru, ktorá vyhlasuje právny štát za súčasť spoločného dedičstva zmluvných štátov. Jednou zo základných stránok právneho štátu je princíp právnej istoty, ktorý si okrem iného vyžaduje, aby sa potom, ako súdy s konečnou platnosťou rozhodli určitú vec, ich rozhodnutie nespochybňovalo. V neskoršej

judikatúre k tomu ESĽP dodal, že právna istota predpokladá rešpektovanie princípu *rei iudicatae*. Tento princíp znamená, že nikto z účastníkov súdneho konania nemôže žiadať preskúmanie právoplatného a záväzného rozhodnutia len s tým cieľom, aby sa jeho vec opakovane prerokovala a aby sa o nej rozhodlo znova. Vyššie (nadriadené) súdy by v takom prípade svoje prieskumné oprávnenie mali vykonávať na účel nápravy skutkových a právnych omylov a procesných pochybení, nie opätovného prerokovania veci. Takéto preskúmanie sa nesmie stať skrytým riadnym opravným prostriedkom a okolnosť, že na vec môžu existovať dva názory, nie je dostatočným dôvodom opätovného rozhodovania vo veci. Odklon od týchto princípov je prípustný len z výnimočných dôvodov (porovnaj Rjabich proti Rusku, sťažnosť č. 52854/99, rozsudok z 24. 7. 2003, ods. 52; Gridan a ďalší proti Rumunsku, sťažnosti č. 28237/03, 24386/04, 46124/07 a č. 33488/10, rozsudok zo 4. 7. 2012, ods. 13 a 14).

16. Je zrejmé, že k najväčšiemu napätiu medzi týmito princípmi dochádza v tzv. kasačnom systéme mimoriadnych opravných prostriedkov. Dôsledkom kasácie je totiž na jednej strane zrušenie už raz právoplatného rozhodnutia, teda odstránenie vytvoreného stavu právnej istoty, avšak bez toho, aby bol súčasne (bezprostredne) nahradený stavom novej právnej istoty v podobe nového (konečného a právoplatného) súdneho rozhodnutia. Zabezpečiť efektívny vplyv kasačného rozhodnutia na ďalšie konanie je možné predovšetkým záväznosťou vyslovených právnych názorov v kasačnom rozhodnutí pre súdy nižšieho stupňa, ktoré majú o veci znova alebo ďalej konať, tak aby už nebol potrebný opätovný zásah vyššieho súdu napr. aj na základe mimoriadného opravného prostriedku. Vyváženie záujmu na správnosti súdnych rozhodnutí a na nastolení a zachovaní právnej istoty reprezentovanej ich právoplatnosťou je v zmysle právnych záverov ústavného súdu v prvom rade úlohou zákonodarcu (PL. ÚS 43/95, časť III.B), ktorého úlohou je tiež úprava procesných následkov vyhovenia mimoriadnemu opravnému prostriedku. Úlohou súdov, ktoré sú pri rozhodovaní v zmysle čl. 144 ods. 1 ústavy viazané zákonom, je pohybovať sa v tomto zákonnom rámci. Požiadavky vyslovené v citovanej judikatúre ústavného súdu boli síce adresované v prvom rade zákonodarcovi, no podľa názoru ústavného súdu sú použiteľné a záväzné i pre všeobecný súd aplikujúci zákonné ustanovenia o mimoriadnom opravnom prostriedku. Všeobecný súd je tak povinný vykladať ustanovenia týkajúce sa

mimoriadnych opravných prostriedkov práve vo svetle toho, čo vyjadruje „mimoriadnosť“ opravných prostriedkov – rovnováha medzi právnou istotou nastolenou (napadnutým) právoplatným rozhodnutím na jednej strane a záujmom účastníkov a v neposlednom rade aj spoločnosti na správnosti súdnych rozhodnutí a na zabezpečení ústavných práv účastníkov v konaní, ktoré vydaniu rozhodnutia predchádza, na strane druhej.

17. V judikatúre ústavného súdu sa stabilizoval právny názor (PLz. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015), podľa ktorého mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou (III. ÚS 51/2016). Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytýkaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ako aj z hľadiska práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru [(ako aj práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) (PL. ÚS 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010, III. ÚS 35/2014)].

18. Z viacerých rozhodnutí ESLP vyplýva záver, že ESLP nevyklučuje prípustnosť zrušovania právoplatných rozhodnutí súdov na základe mimoriadnych opravných prostriedkov, t. j. in abstracto nepovažuje inštitút mimoriadneho dovolania za neprípustný, ale naopak, vo viacerých svojich rozhodnutiach pripúšťa potrebu prielomu do *res iudicata* s ohľadom na konkrétne okolnosti zrušovaného právoplatného rozhodnutia (rozsudky ESLP *Sutyazhnik proti Rusku*, rozsudok z 23. 7. 2009, *Bulgakova proti Rusku*, rozsudok z 18. 1. 2007, *Ukraine-Tyumen proti Ukrajine*, rozsudok z 22. 11. 2007, bližšie pozri bod 10). Európsky súd pre ľudské práva teda nepovažuje inštitút mimoriadneho dovolania paušálne za nezlučiteľný s čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zásah do princípu právnej istoty pripúšťa a považuje za súladný s čl. 6 ods. 1 dohovoru vtedy, ak je to v záujme napravenia podstatných väd napadnutého konania, resp. rozhodnutia či justičných omylov (pozri aj rozsudky ESLP z 9. 6. 2015 DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike a COMPCAR,

s. r. o., proti Slovenskej republike), teda v prípadoch, ak je odklon od princípu právnej istoty – ktorý tak nie je považovaný za absolútny – nevyhnutný z dôvodu okolností zásadného a presvedčivého charakteru alebo ak legitímne dôvody prevýšia nad princípom právnej istoty.

19. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci a v súlade predovšetkým s príslušnými ustanoveniami v tom čase platného Občianskeho súdneho poriadku, ako aj ďalších na vec sa vzťahujúcich právnych predpisov ako napr. nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Sb. SNR z 23. augusta 1945 o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa, vládneho nariadenia č. 8/1928 Zb., ktoré interpretoval a aplikoval v súlade s ich obsahom, a jeho úvahy sú logické, legitímne a právne akceptovateľné. Jeho postup bol v súlade so zákonom a ústavne konformný, po preskúmaní ktorého ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť so sťažovateľom namietaným porušením jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy. Podľa názoru ústavného súdu bol najvyšší súd povinný zasiahnuť do názorového excesu vysloveného súdmi nižšieho stupňa, ktoré sa arbitrárne zhostili skúmania podmienok konfiškácie predmetných nehnuteľností. Ak teda súdy nižšieho stupňa iba paušálne skonštatovali, že „... v konaní nebolo preukázané, že by konfiškačné rozhodnutie bolo doručené právnym predchodcom žalovaných niektorým z možných spôsobov...“, tak argumentačná línia najvyššieho súdu sa odvíjala vo viacerých rovinách. Jej zhrnutím je názor najvyššieho súdu, podľa ktorého „Niet dôvodu spochybňovať skutočnosť, že konfiškačné rozhodnutie z 28. augusta 1946 č. Kom. 1/46-III. bolo doručované dotknutým vlastníkom, keďže to vyplýva priamo z predmetného rozhodnutia, pretože podľa pokynu pod por. č. 14. bola daná dispozícia na doručovanie rozhodnutia vlastníkom konfiškovaného majetku. Zo skutočnosti, že spôsob, akým sa doručenie tohto rozhodnutia vykoná, nie je uvedený pri dispozícii na doručenie (ktorým zo spôsobov uvedených v ust. § 33 ods. 1 vl. nar. č. 8/1928 Zb.), nemožno vyvodit' vadnosť doručenia rozhodnutia, príp. jeho nedoručenie, pričom zo správneho predpisu ani

nevyplývala pre konajúci správny orgán povinnosť vyznačovať spôsob, akým sa doručovanie vykonáva.

Dovolací súd na tomto mieste považuje za potrebné zdôrazniť, že predmetné konfiškačné rozhodnutie bolo vydané pred takmer 70-imi rokmi, pričom od roku 1945 do roku 2005 sa žalobkyňa považovala za vlastníčku predmetných pozemkov na základe konfiškácie podľa nar. č. 104/1945 Sb.n. Právna istota osôb, ako aj zachovanie nevyhnutnej autority štátu vyžadujú, aby právoplatné rozhodnutie súdu alebo správneho orgánu, na základe ktorých určitá osoba nadobúda alebo je zbavená vlastníctva k veci, bolo nespochybniteľnou právnou skutočnosťou, majúcou účinky do budúcnosti, a to bez ohľadu na to, či písomné vyhotovenie takéhoto aktu doposiaľ existuje (v prejednávanej veci z listu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 20. júla 2011 vyplýva, že správny spis týkajúci sa konfiškácie pôdohospodárskeho majetku vedeného pod č. Kom. 1/46-III., [REDAKOVANÉ] a spol., sa kompletný nezachoval - por. čl. 332-353). V opačnom prípade by bolo možné uplatniť vady konania po neprimerane dlhej dobe a narušiť tak niekoľko desaťročí trvajúci právny stav. Povinnosť bremena tvrdenia a bremena dôkazu v rámci súdneho konania by tak nad mieru ospravedliteľnú zaťažovala stranu, ktorá sa takým tvrdením dostala do dôkaznej núdze. Ak je určovacou žalobou napádaná (spochybňovaná) konfiškácia majetku (jej proces, účinky, zákonnosť), dôkazné bremeno v takomto konaní zaťažuje vlastníka konfiškovaného majetku, ktorý konfiškáciu spochybňuje, aby preukázal, že nie sú u neho dané zákonné podmienky pre konfiškáciu majetku. Plynutie času je tak závažnou skutočnosťou, ktorej treba priznať faktické účinky (v tejto súv. por. aj Oznámenie Ústavného súdu ČR z 1. novembra 2005).“ (správne malo byť stanovisko pléna ÚS ČR sp. zn. PL. ÚS – st. 21/05). Najvyšší súd tiež argumentuje, že „Nezachovanie kompletného spisu správneho orgánu po dobu takmer sedem desaťročí, obsahujúceho skutočnosti potvrdzujúce spôsob doručenia rozhodnutia konfiškačnej komisie v tom čase osobám zdržiavajúcim sa na neznámom mieste, nie je možné pričítať na ťarchu žalobkyne. Vychádzajúc však z ustanovenia § 35 ods. 2 vl. nar. č. 8/1928 Sb., iným, nepochybne vhodným spôsobom na preukázanie doručenia predmetného rozhodnutia nepochybne bolo (okrem dispozície na doručenie uvedenej priamo v konfiškačnom rozhodnutí) uznesenie Okresného súdu v Bardejove z 23. decembra 1947 Č.d. 2433/47. Z obsahu spisu vyplýva, že podkladom žiadosti na zápis predmetných nehnuteľností Povereníctvom pôdohospodárstva

a pozemkovej reformy v Bratislave bolo rozhodnutie Konfiškačnej komisie v sídle Okresného národného výboru v Bardejove z 28. augusta 1946 č. Kom. 1/46-III a z ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 90/1947 Sb. vyplýva, že súd pred vydaním rozhodnutia skúma splnenie náležitostí pre vydanie požadovaného rozhodnutia, t. j. aj perfektnosť listiny, na základe ktorej sa požaduje povoliť zápis v pozemkovej knihe. Keďže Okresný súd v Bardejove uznesením z 23. decembra 1947 Č. d. 2433/47 návrhu na zápis vyhovel, je potrebné túto skutočnosť považovať za nevyvrátiteľnú právnu domnienku perfektности predloženej listiny tvoriacej podklad pre povolenie zápisu v pozemkovej knihe, vrátane jej právoplatnosti. Uvedené uznesenie Okresného súdu v Bardejove je potrebné považovať za verejnú listinu, ktorá je záväzná aj pre súd (por. ustanovenie § 134 O.s.p.) a pokiaľ žalovaní chcú spochybňovať jeho správnosť, sú povinní poskytnúť o tom súdu presvedčivé dôkazy. ... Konfiškačné rozhodnutie príslušného správneho úradu o konfiškácii nebolo možné považovať za rozhodnutie, ktorým sa konfiškácia vykonala, ale len za rozhodnutie, ktoré deklarovalo, že podmienky pre konfiškáciu majetku právnych predchodcov žalovaných sú splnené, a že ich majetok bol dňom účinnosti nar. č. 104/1945 Sb. n., t. j. 1. marcom 1945 skonfiškovaný. Ku konfiškácii majetku mohlo dôjsť len za splnenia zákonom stanovených podmienok, medzi ktoré patrilo aj právne účinné (právoplatné a vykonateľné) správne rozhodnutie o tom, či konkrétna osoba bola osobou maďarskej národnosti bez ohľadu na štátnu príslušnosť (§ 1 ods. 1 písm. b/ cit. nariadenia).“ Najvyšší súd teda uzatvára, že „V prejednávanej veci predmetné rozhodnutie bolo vydané, nadobudlo právoplatnosť a teda došlo ku konfiškácii, pričom meritórnou správnosť aktu samého súd nie je oprávnený skúmať. To platí aj o otázke, či je správne skutkové zistenie uznesenia, že býv. vlastníci pozemkov sú na neznámom mieste (a z toho vyplývajúci zvolený spôsob doručenia upovedomenia, najmä, keď aj lehota od vyhlásenia na úradnej tabuli nepochybne už uplynula).“.

20. Z predostretej argumentácie najvyššieho súdu vyplýva, že sa dôsledne zaoberal skutkovými okolnosťami predmetnej veci a výkladom príslušných právnych predpisov s preferenciou zachovania pôvodného právneho stavu, ktorý svoj právny názor presvedčivo odôvodnil. Ak teda najvyšší súd identifikoval názorový exces v rozhodovacej línii súdov nižšieho stupňa, resp. zjavný právny omyl pri výklade príslušnej právnej normy a skutkových okolností veci, bol tak povinný reagovať na argumentačnú strohosť

a jednostrannosť pri výklade príslušných právnych predpisov v nadväznosti na obsah spisov a predovšetkým na paušálny uhol pohľadu súdov nižšieho stupňa, ktoré rezignovali na dôslednejšiu, predovšetkým právnu analýzu skutkových okolností predmetnej veci. To, že sa tak stalo až v konaní o mimoriadnom dovolaní, bolo determinované neprípustnosťou dovolania v predmetnej veci zo strany žalobcu, ktorý dôvod vyplývajúci z § 241 ods. 2 písm. c) OSP nemohol uplatniť v procesne neprípustnom dovolaní vychádzajúc z § 237 a § 238 OSP, ako aj skutočnosťou využitia tohto opravného prostriedku generálnym prokurátorom práve už z naznačeného dôvodu. K uvedenému je potrebné ešte poukázať na stabilizovanú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej všeobecný súd v zásade nemôže porušiť základné právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (rovnako aj právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pozn.), ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00). Takýmto predpisom bol v právnej veci sťažovateľa Občiansky súdny poriadok.

21. Ústavný súd teda uzatvára, že závery, ku ktorým najvyšší súd vo svojom napadnutom rozhodnutí dospel, nevzhladol ako svojvoľné, ale naopak, dôsledne podporené čitateľnými právnymi úvahami najvyššieho súdu spôsobilými ovplyvniť spravodlivosť výsledku veci, v dôsledku čoho ich teda nie je možné považovať za arbitrárne, ale za súladné aj s ústavou. Sťažovateľ v tomto smere nepredložil žiadnu vecnú/skutkovú kontraargumentáciu okrem favorizovanej predstavy nezasahovania do už právoplatne judikovaného názoru súdu. Inými slovami, najvyšší súd dal vo svojom napadnutom rozhodnutí špecifickú odpoveď na všetky pre danú vec rozhodujúce skutočnosti (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303A, s. 12, bod 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998), k posúdeniu ktorých súdy nižších stupňov rezignovali, čím tak zaťažili svoje rozhodnutia názorovým excesom, ku korekcii ktorého bol najvyšší súd cestou mimoriadneho dovolania povolaný, pričom docieľiť daný cieľ nebolo možné inak ako prelomením zásady nezmeniteľnosti a nezrušiteľnosti právoplatných rozhodnutí.

22. Totiž len tvrdenie o vadách v konfiškačnom konaní vydaného rozhodnutia samo osebe nie je spôsobilé účinky konfiškácie spochybníť, lebo právnym titulom prechodu vlastníckeho práva tu nebol tento právny akt, ale dekrét samotný. Podľa správneho názoru dovolacieho súdu v prípadoch, ako je tento, je v záujme spravodlivého rozhodovania uplatňovanie všeobecného princípu, že extenzívnym prístupom nemožno spochybníť či otvárať záležitosti, ktoré pred mnohými desaťročiami založili právne vzťahy. V sporoch, v ktorých časový odstup od rozhodných skutočností podstatne prekračuje i vydržacie lehoty alebo lehoty skartačné, je požiadavka preukazovať existenciu právnych úkonov (rozhodnutí) nepatričná, lebo aj tu v pochybnostiach platí zásada prezumpcie ich správnosti.

23. K ostatnej sťažovateľom predostretej námietke (pozri bod 3.1) ústavný súd poukazuje na to, že z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že v konaní o mimoriadnom dovolaní oslovil všetkých účastníkov konania s možnosťou vyjadriť sa k podanému mimoriadnemu opravnému prostriedku, čím tak z materiálneho hľadiska zabezpečil kontradiktórnosť dovolacieho konania. Uvedenú námietku sťažovateľa preto považuje ústavný súd za neopodstatnenú.

24. Zo všetkých uvedených dôvodov dospel ústavný súd k záveru, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nebolo v rozpore s namietaným porušením označených článkov ústavy i dohovoru, preto nebolo návrhu vyhovené.

25. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2017